

धरमतर खाडीतील मच्छिमारांच्या समस्या तसेच सागरी किनारपट्टीवरील प्रदुषणामुळे मत्स्योत्पादनावर होणारा परिणाम यांचा अभ्यास करण्यासाठी समिती गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: मत्स्यवि-१११३/प्र.क्र.३०७/पदुम-१४,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२.
तारीख: २४ फेब्रुवारी, २०१६

वाचा :-

- १) शासन निर्णय क्रमांक : मत्स्यवि-१११३/प्र.क्र. २९९/पदुम-१४, दिनांक २५ नोव्हेंबर, २०१३
- २) समक्रमांकाचा शासन निर्णय दिनांक ९ जुलै, २०१४

प्रस्तावना :-

रायगड जिल्ह्यातील पेण तहसिलमध्ये डोलवी येथे धरमतर खाडीला लागून निष्पॉन डेन्रो इस्पात कंपनी आणि अलिबाग तहसिलमध्ये शहाबाज येथे पी. एन. पी. कंपनीची जेट्टी असून या ठिकाणी कंपन्यांना लागणाऱ्या कच्च्या मालाची वाहतूक धरमतर खाडीतून करण्यात येते. यासाठी सतत बार्जेसचा वापर करण्यात येत असून सदर बार्जेसच्या वाहतुकीमुळे धरमतर खाडीत पारंपारिक पध्दतीने मासेमारी करणाऱ्या मच्छिमारांच्या जाळ्याचे व इतर सामुग्रीचे नुकसान होत असल्याच्या तक्रारी होत आहेत. पेण तालुक्यातील २८ गांवातील व अलिबाग तालुक्यातील २० गावातील अशा एकूण ४८ गावांमधील एकूण ३३३५ मच्छिमारांना नुकसान भरपाई मिळावी म्हणून, सतत मागणी होत आहे. यासंदर्भात तत्कालीन मंत्री (उद्योग) यांचेकडे झालेल्या बैठकीत बाधित मच्छिमारांची संख्या निश्चित करणे व इस्पात व इतर बार्जेसद्वारे वाहतूक करणाऱ्या कंपन्या तसेच रासायनिक कंपनीकडून भरपाई देण्याबाबत निर्णय घेण्यासाठी अभ्यास करून अहवाल सादर करण्याचे निदेश देण्यात आले आहेत. त्यानुषंगाने आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी शासनास सादर केलेल्या प्रस्तावानुसार दिनांक ९ जुलै, २०१४ च्या शासन निर्णयानुसार समिती गठीत करण्यात आली आहे. तसेच मुंबईसह ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी आणि सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील रासायनिक कारखान्यातून समुद्र तसेच खाड्यांमध्ये सोडण्यात येणाऱ्या सांडपाण्यामुळे मासळीचे प्रमाण घटत असल्याच्या तक्रारी मच्छिमारांकडून होत असून यासंदर्भात विधानपरिषदेच्या सन २०१३ च्या पहिल्या अधिवेशनात तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८२१६ ला उत्तर देतांना तत्कालीन मंत्री महोदयांनी किनारपट्टीवरील प्रदुषणामुळे मत्स्योत्पादनावर होणाऱ्या परिणामांचा अभ्यास करण्यासाठी समिती गठीत करण्यात येईल असे आश्वासन दिले होते. त्यानुषंगाने दिनांक २५ नोव्हेंबर, २०१३ च्या शासन निर्णयानुसार समिती गठीत करण्यात आली आहे. तथापि सदर दोन्ही समित्या रद्द करून नव्याने समिती गठीत करण्याचे शासनाच्या विचाराधिन होते.

शासन निर्णय :-

धरमतर खाडीत सोडण्यात येणाऱ्या रसायने मिश्रित पाण्यामुळे पर्यावरणाचा होणारा असमतोल, त्यामुळे प्रदुषण होऊन तेथील पारंपारिक मच्छिमारांच्या मत्स्योत्पादनावर होणारा परिणाम तसेच निष्पॉन डेन्रो इस्पात कंपनी, पी. एन. पी. कंपनी सुरु झाल्यापासून ते आजपर्यंतचे मत्स्यव्यवसायाचे सामाजिक व आर्थिक सर्वेक्षण व या परिसरातील बाधित मच्छिमार यांच्या संख्येमध्ये, कृती समितीने दिलेल्या आकडेवारीनुसार होणारी वाढ तसेच राज्यातील सागरी किनारी

क्षेत्रातील मुंबई, मुंबई उपनगर, ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी आणि सिंधुदूर्ग या जिल्ह्यातील किनारपट्टीवरील प्रदुषणामुळे मत्स्योत्पादनावर होणाऱ्या परिणामांचा अभ्यास करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे नव्याने समिती गठीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	अधिकाऱ्याचे पदनाम व विभाग	पद
१	डॉ. चंद्र प्रकाश , प्रमुख वैज्ञानिक, केंद्रीय मत्स्यकी शिक्षा संस्थान, केंद्र शासन, यारी रोड, वर्सोवा, अंधेरी पश्चिम, मुंबई ४०० ०६१	अध्यक्ष
२	अध्यक्षांनी नियुक्त केलेला, संबंधित विषयावरील एक तज्ञ शास्त्रज्ञ	सदस्य
३	धरमतर खाडी प्रकल्प बाधित पेण अलिबाग संघर्ष समितीचा प्रतिनिधी	सदस्य
४	संबंधित जिल्हाधिकारी यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
५	प्रादेशिक उपायुक्त, मत्स्यव्यवसाय कोकण विभाग, मुंबई	सचिव
६	महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूर निर्देशित एक प्रतिनिधी	सदस्य
७	श्री. सुरेद्रनाथ यशवंत माने, माजी आमदार, मु.पो. जाकी मिऱ्या, जि. रत्नागिरी	सदस्य
८	संबंधित सहायक आयुक्त, मत्स्य व्यवसाय (सागरी)	सदस्य सचिव

२. सदरहू समितीची कार्यकक्षा पुढील प्रमाणे राहिल.

- १) धरमतर खाडीमध्ये २ कंपन्यांची जेट्टी झाल्यामुळे मच्छिमारांच्या उदरनिर्वाहाचे साधन संपले आहे काय, याचा अभ्यास करणे.
- २) धरमतर खाडीतील जल वाहतुकीमुळे खाडीतील मत्स्यव्यवसायावर परिणाम झाला आहे काय, हे तपासणे व त्याची व्याप्ती निश्चित करणे.
- ३) धरमतर खाडीमध्ये तसेच राज्याच्या सागरी किनाऱ्यावर, इतर खाड्यांमध्ये व समुद्रामध्ये सोडण्यात येणाऱ्या सांडपाण्यामुळे मत्स्यव्यवसायावर होणारा परिणाम तपासणे व त्याची व्याप्ती निश्चित करणे.
- ४) धरमतर खाडीमधील जल वाहतुकीमुळे व खाडीमध्ये सोडण्यात येणाऱ्या औद्योगिक सांडपाण्यामुळे खाडीतील मत्स्यव्यवसायावर परिणाम होत असल्यास त्याबाबत कायमस्वरूपी उपाययोजना सुचविणे.
- ५) बाधित मच्छिमार कुटुंबांची संख्या व झालेले नुकसान
- ६) प्रदुषणामुळे बाधित झालेल्या माशांच्या प्रजाती व त्यांचे संवर्धन यासाठी करावयाची उपाययोजना

३. सदरहू समिती तिच्या कार्यक्षेत्रातील बाबी अभ्यासण्यासाठी संबंधित जिल्ह्यास भेट देईल, त्यावेळी त्या-त्या जिल्ह्यातील सहाय्यक आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय यांनी उपस्थित राहून समितीला आवश्यक ते सहकार्य करावे. तसेच समितीला आवश्यकता वाटल्यास संबंधित जिल्ह्यातील मच्छिमार सहकारी संस्थांच्या प्रतिनिधींना उपस्थित राहणेबाबत सूचना देण्यात याव्यात.

४. सदरहू समितीचा कार्यकाल सहा महिने इतका राहिल. समितीने आपला अहवाल सहा महिन्यात शासनास सादर करणे बंधनकारक राहिल.
५. उपरोक्त कालावधीत समितीस आवश्यक ती कार्यालयीन साधन सामुग्री, आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, यांनी उपलब्ध करून द्यावी.
६. समितीवरील अशासकीय सदस्यांचे मानधन, दैनिक भत्ता, प्रवास भत्ता, इ. बाबी नियमानुसार देय असतील त्याप्रमाणे अदा करण्यात येईल.
७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०२२४१७१०२२६७०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.
महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(नितीन पवार)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- २) सह आयुक्त (सागरी) आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय यांचे कार्यालय, मुंबई
- ३) प्रादेशिक उपायुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई
- ४) सर्व समिती सदस्य
- ५) सहाय्यक आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई / मुंबई उपनगर / ठाणे / पालघर / रायगड / रत्नागिरी / सिंधुदूर्ग
- ६) प्रत माहितीसाठी
- ७) मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव
- ८) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- ९) मा. मंत्री, पदुम यांचे खाजगी सचिव
- १०) मा. राज्यमंत्री, मत्स्यव्यवसाय यांचे खाजगी सचिव
- ११) मा. अध्यक्ष, विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
- १२) मा. सभापती, विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
- १३) सर्व विधीमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई
- १४) प्रधान सचिव (पदुम) यांचे स्वीय सहायक
- १५) सह सचिव (मत्स्य) यांचे स्वीय सहायक
- १६) निवड नस्ती, पदुम -१४.